

پیامدهای عاق والدین

استاد دانشگاه
حجت الاسلام والمسلمین جواهری

پیامبر گرامی اسلام (ص) و امامان (ع) الگوی احترام و مهریابی به پدر و مادر و رعایت حقوق آنان هستند؛ چون هم در عمل، پیشگام در احسان و محبت به پدر و مادر خود بوده‌اند و هم در گفتار آنان، آموزش حقوق پدر و مادر قرار داشته است.

امام هادی (ع) از راه تبیین خطر عاق والدین، جهانیان را به نیکی و پر به والدین تشویق کرده و فرموده اند: «الْعُقُوقُ عُقُبُ الْقُلْه وَ يُوَدِّي إِلَى الذُّلَّة؛ نارضایتی و آزدن پدر و مادر، کمی روزی و ناداری را در پی دارد و آدمی را به خواری و ذلت می کشاند» (الدرالنظیم فی مناقب الائمه اللهم علیهم السلام، ص ۳۸۰).

امام دهم^(ع) در این حدیث، دو خطر و ضرر مهم و بزرگ عقوق را بیان کرده‌اند. عقوق در این حدیث به معنای نافرمانی پدر و مادر و نافرمانی با آنان و اذیت کردن و آزدن پدر و مادر و بدرفتاری و بدستورات آنان است.

اندک شدن روزی و تنگدستی

یکی از پیامدهای عاق والدین کاهش یافتن و تأخیر شدن مال و ثروت و روزی انسان هاست. برخی آدمیان از آن بی‌بندی و تنگدستی و اندک شدن ثروت و روزی خویشان، شکایت و اظهار ناراضگی می‌کنند. این افراد از آن عاق والدین آگاهی ندارند و از پیامدهای وضعی و دنیوی آن بی‌خبر هستند. لج بازی با پدر و مادر و ناراضی کردن آنان اثر منفی بزرگی در همین دنیا می‌گذارد و قنوت و کمی رزق و عقب‌نشینی است. «عقب‌القله» در متن این حدیث، همین زیان اقتصادی و خطر ناداری را بیان می‌کند و عقوق والدین می‌شمارد. نتیجه عقوق والدین خیلی زود در زندگانی آدمیان آشکار می‌شود و زمانی که درآمد و معیشت آنان روبه کاهش گذاشت، مایل علت آن را در درون رفتار و گفتارشان درباره پدر و مادر جست‌وجو کنند.

ذلت و خواری

یکی احترامی به پدر و مادر و ارزدن آنان، علت ذلت و دلیل شدن در زندگی اجتماعی در دنیا است. مخالف با والدین در زندگی فردی، باعث فقیر شدن و سخت شدن تأمین معیشت است و در زندگی اجتماعی نیز دلیل و بدبخت شدن در میان مردم را برپا می‌دهد. دارد. اما میان با عاق والدین در جامعه، خوار و ذلیل و پست و کوچک و رزون می‌شوند. جمله «يُؤدِّي إِلَى الذُّلَّةِ» اثر قطری عقوب ابیانی می‌کند. با عاق والدین شدن، خواری و ذلت و سقوط و درماندگی و بیچارگی حتمی است. همچنین گرفتاری‌های کوچک و بزرگ در زندگی، معلول عاق والدین است. امام هادی^ع در این گفتار اخلاقی، دو وضعیت نامطلوب را که همگان از آن روی گردانند و پیامدهای عاق والدین است، نشان داده‌اند تا در پرتو مفهوم کینت، مردم را به احترام به والدین و اطاعت از آن‌ها و احسان به آنان ترغیب کنند. نیکی به والدین، موجب کثرت ثروت و رزوی و عزت و آبرومندی و بزرگی در زندگی اجتماعی می‌شود.

خبر

برگزاری مراسم ليله الغائب در حرم مطهر رضوی

در شب جمعه ماه رجب است که برای آن، اعلی در مقاماتج الحان توصیه شده است. به همین مناسبت در حرم مطهر امام هاشم^(ع) نیز در گرامیداشت شب پربرکت، مراسمی برگزار می شود. این مراسم که شامل سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین دکتر ناصر رفیعی و مدیحه سرایی ضارحینی و غنبران و اقراقت دعای کمیل توسط مهدی سماواتی است، در روزهای پنجشنبه و جمعه ۲۸ و ۲۹ دی ۱۴۰۲ برگزار می شود. پنجشنبه در ساعت ۱۷:۴۵ و در روز شنبه در ساعت ۱۸:۰۰ (۵) در حرم مطهر رضوی، آغاز می شود و در ۲۹ دی در ساعت ۲۰:۴۵ با مداد نیز حاضران را به طهارت خوانی مهدی سروری خواهد نشست.

پویش ملی ۲۴ هزار ختم قرآن به نیت ۲۴۰۰۰ شهید پایتخت

پویش ملی ۲۴ هزار ختم قرآن به نیت ۲۴ هزار شهید پایتخت را سازمان قرآن و عزت و سیاه محمد رسول...^(ص) برگزار می‌کند. سازمان قرآن و عزت و سیاه محمد رسول...^(ص) در راستا از برگزاری کنفرانس ملی شهدای پایتخت که دارای بیشترین شهدای قرآنی است، این پویش را درآندازی کرده است. دومین کنفرانس ملی شهدای پایتخت قرار است بهمن برگزار شود و پیش از این، کمیته شهدای قرآنی سازمان قرآن و عزت و سیاه تهران، ششمین یادواره شهدای قرآنی «سوره‌های سرخ» را در حسینیه الهزای مجتمع امام خمینی^(۱) برگزار کرده است. سامانه‌ای اینترنتی به همین منظر طراحی و بازگشایی شده است به نام «سوره‌های سرخ» به نشانی soorehayesorkh.ir. این پویش از برخی فعالیت‌های قرآنی، آیات و سوره منتخب خود را برای قرائت انتخاب کرده. علاوه بر این نشانی اینترنتی، سرشماره ۵۰۰۳۱۳۱۱۴ طراحی شده است که با کدگذاری متدندان با فرستادن عدد صفر به آن، به صفحه انتخاب آیات و سوره‌های این پویش، دسترسی پیدا می‌کند.

فراخوان دومین جایزه «گفتمان مهدویت»

مؤسسه فرهنگی هنری «اندیشه و تمدن شیعه»، دومین فراخوان جایزه فرهنگی، ادبی، هنری «گفتمان مهدویت» را به مناسبت نکوداشت مقدف و نویسنده بزرگ عرصه مهدویت، مرجع عالی قدر آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی (مدف سره) برگزار می‌کند. بانوجه به استقبال از اولین فراخوان و هم‌زمان با سالگردان مرجع خموند، مقرر شد در دومین سالگرد آرتحال این قبیله عظیم الشان که بیشترین آثار ارزشمند مهدودی را به خود اختصاص داده است، دومین فراخوان جایزه سالانه «گفتمان مهدویت» برگزار شود. از نویسندگان، پژوهشگران و دبداورندگان دعوت می‌شود آثار تولیدی خود را در گروه‌های مهدی «داستان بلند و رمان» «مجموعه داستان کوتاه»، «مجموعه شعر مهدی»، «مجموعه آثار مهدی» و «مجموعه کودکان»، و «فیلم نامه بلند و کوتاه» برای دبیرخانه این فراخوان بفرستند. آثار راسالی باید برای نتخبین بار در سال ۱۴۰۲ با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تولید شده باشد و در لیله از گروه‌های اکاد گیرد. همچنین امکان ارسال آثار در چند دبده وجود دارد. دربارهٔ مندان باید دوسفته از آثار تولیدی خود را تا ۳۰ بهمن به دبیرخانه جایزه فرهنگی، ادبی هنری «گفتمان مهدویت» به نشانی قم، کدپستی ۳۷۱۵۷۶۷۶۶۶ بفرستند تا پس از بررسی آثار راسالی توسط هیئت داوان، در ایام میلاد مسعود حضرت بقیه‌الاعظم^(ع)، بهترین آثار، انتخاب شود و نام برگزیدگان، اعلام و از آن‌ها تحلیل شود. مندان باید درمات اطلاعات بیشتر می‌توانند با آیدی @andishetamadadneshia در اینتاماس بگیرند.

آرزوها را به فضل خدا گره بزنید

استاد سطوح عالی حوزه در گفت و گو با شهرآرآ:

نه مستقیم! آگاه با نگاهی به پشت سر و مسیری که در زندگی پیموده‌ایم، خودمان هم باورمان نمی‌شود که ما بوده‌ایم! از اِبی‌اِی همه مشکل برآمده‌ایم و هنوز هم سرپاییم. اِوِج همه قدرت بی شک منابع و دلایل بیاری دارد که یکی از آن‌ها، وجود آرزوها و امیدواری‌ها به ما مستند و در اوج سختی‌ها هم می‌کند در زانو نشستن و بی‌نیازیم. به مناسبت فرارسیدن لیل‌الغائب، نخستین شعله ماهِ رجب که به شب آرزوها شهرت دارد، با بحث‌الاسلام و المسلمین امیرعلی حسنلو، استاد سطوح عالی حوزه و مدیرگروه تاریخ و سیره مرکز مطالعات و تحقیقی به شهادت حوزه‌ای علمیه، درباره نقش آرزوها در زندگی گفت‌وگو کردیم.

حجت الاسلام والمسلمين حسنلو:

آرزوها و کیفیت آن‌ها از مسائل مهم اخلاقی است که در به‌ترب‌تر شدن زندگی، نقشی مهم دارد. این آرزوهای خوب است که به‌گه‌گشایی از کار دیگران و خدمت به خلق می‌انجامد

معنای آرزو

آرزو نوعی دعا همراه با امیدواری و تمناس است که به انسان انگیزه و امید می دهد و باعث می شود او حرکت خود را پیش ببرد. آموزه های دینی نیز درباره آرزوهای مشروع و دعا و آرزوی تحقیقشان و تلاش برای رسیدن به آن ها سفارش هایی کرده اند. اصل داشتن آرزو از جوهره زندگی و حیات و انگیزه تکاپو و تلاش در وجود انسان حکایت دارد. با وجود آرزو هاست که انسان به قله ها می چسبد. می دود و برای رسیدن به اهدافش، سختی ها را به جان می خورد؛ به همین دلیل هم نباید نقش آرزو را در زندگی انسان دست کم گرفت. چون می توان آن را در پیغمبر الهی دانست که او عاشق توحید و معنویت و ارتباط با خداوند بود. او داشتند باشد. جمال و سعادت می شود و او را راه های نامشروع گره بخورد. مهلک و خطرناک می شود.

در معنویت، آرزوهایمان بزرگ باشد

آرزومندی و امیدسازی همیشه یاد نظر گرفتن واقعیات و امکانات و توان و طاقّت فردی رقم می خورد. در حالی که خیال پرداز بی دهن ای ویژگی هاست بنابراین اولین قدم برای تحقّق بخشیدن به آرزوها آن است که مزین به امیدواری و خوش خیالی افراطی را به خوبی بدانییم تا یکی درامد جاری دیگری قرار ندهیم. هستی طول امل را دراز و دراز دنیوی غریب و غریب و دست یافتنی است. اما در امور معنوی و خیر داشتنی همت بلند و بالاترینی نعمت ها را خواستی، مطلوب و بدون اشکال است. سراسر زندگی انسان، پوشیده از تلخی و شیرینی و شکست و پیروزی است. یک روز مطابق میل و خواسته انسان است و روزی دیگر برخلاف آن و همه این ها از ویژگی های ای عالم است. برای ما انسان ها هر امتحانی یا برتوان و ظرفیتمان است. افزایش یا رشد و ترقی ما را به دنبال دارد. خواننده فرموده است: «دعا کنید من اجابت می کنم» و در جای دیگر هم دعاوت به «تلاش و کفایت»

خواسته عیسی بن مریم^(ع) از خدا درباره آرزو

کرد: «خدا! امید و آرزو را از او بگیر!، ناگهان پیرمرد بیل را به کناری انداخت و روی زمین دراز کشید و خواصید کی بعد آن تنی الهی فروید. «بارالها! امید و آرزو را به او برگردان!» ناگهان مشاهده کرد پیرمرد برخاست و دیواره مشغول فعالیت و کار شد. حضرت عیسی (ع) از او سؤال کرد: «روم در حال مخلف از تو دیدم، یک بار بیل را کنار افکندی و زمین خواصیدی، اما در مرحله دوم برخاستی و مشغول کار شدی.» پیرمرد در جواب گفت:

در آرزوها کم نخواهید

در مواقعی نیز خداوند نعمت‌ها و برکات نهانی برای مؤمنان قرار داده است که آن را از طریق دعا به بندگانش نمی‌دهد. پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «رزق و روزی به عدد قطرات باران از آسمان بر زمین نازل می‌شود تا هر که به اندازه خود درخواست کند. لکن خداوند زیاده ندهد» است پس از فضل خداوند نعمت‌های بیشتری درخواست کنید. به این نتیجه می‌رسیم که خداوند هیچ منافدی با رضای شدن به رضای الهی و علم و نداشتن به مصالح ندارد. بلکه امری سنجیده و از اوامر خداوند تبارک و تعالی است. برای استجابت دعا بهتر است انسان اول برای دیگران دعا کند، سپس برای خود. چنان‌که امام صادق (ع) می‌فرماید: «هر که چهل مؤمن را قبل از خود دعا کند. عایش عسجبت می‌شود». پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «وقتی فردی از شما دعا می‌کند. آن را عمویتب می‌دهد» و برای دیگران هم دعا کنید؛ زیرا باعث فریاد دعاست. بنابراین آرزو کوتاه کنید. عناایش این نیست که کم دعا کنید یا امور عالی و بزرگ و زیاده نخواهید.

آرزویی نکنیم که حاصلش اندوه و گناه است

چیزی داناست و می‌داند که برای نظام اجتماع چه تفاوت‌هایی از نظر طبیعی با حقوقی لازم است و همچنین به آنچه در ذهن می‌ماند، آگاهی دارد. بنابراین تصریح این‌ایه، پس آنچه دیگران دارند، آرزوی منم نیست، بلکه من می‌دانم که آن‌ها چه دارند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌خواهند، اما می‌دانم که آن‌ها چه دارند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌فکرنند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌فکرنند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌گویند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌گویند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌کنند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌کنند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌ببینند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌ببینند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌شنیدند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌شنیدند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌بوییدند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌بوییدند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌چشیدند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌چشیدند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌ذائقه‌پنداشتند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌ذائقه‌پنداشتند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌فکرنند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌فکرنند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌گویند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌گویند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌کنند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌کنند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌ببینند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌ببینند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌شنیدند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌شنیدند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌بوییدند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌بوییدند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌چشیدند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌چشیدند. من نمی‌دانم که آن‌ها چه می‌ذائقه‌پنداشتند، اما می‌دانم که آن‌ها چه می‌ذائقه‌پنداشتند.

آرزو رحمت است

در اسلام، امید و آرزو جایگاه رفیعی دارد، تاجایی که در روایات معصومین^(ع) از آن به عنوان رحمت الهی یاد شده است؛ چنان که پیامبر اکرم^(ص) می فرماید: «امید و آرزو، چیزی برای امت نم است و اگر امید و آرزو نبود، هیچ مادری فرزندش را شیر نمی داد و هیچ یابگانی نهایی نمی گشت»^(۱). در عوالم اخلاقی و علمی^(۲) و در دعای تکمیل، رسیدن به آرزوها از خداوند خواسته شده است؛ و به سبب و جرات قسم که در دعای رستم است: «و مرا به آرزوهایم برسان و امیدم را به فضل و کرمیت. ناامیدم کن»^(۳).

به اسم آرزو در دام و هم نيفتيم

طبیعت آدمی بر آرزوها و امیدواری‌ها بنا شده است و همین آرزوها و امیدهاست که به‌پندگی او رنگ و بوی می‌بخشد. او می‌داند که انسان به اندازه‌ای می‌تواند برای رسیدن به آرزوهای خود امیدبازای کند و آرزو داشته باشد که به مرز خیال‌پردازی یا همان بُعد امل و آرزو نرسد. از آنجاکه سرشار از انرژی است، توان رسیدن به آرزوهای خود را دارد و اهداف بلند را در خود می‌بیند و توقع بلندتری برای خود ترسیم می‌کند و در اندیشه‌ی فرداهای بهتر است. او همیشه خطر اکتان را در دام او حرام دارد.

زورقی که باید آرزوها را در آن پیچید

اصرار و زریزند در دعا و سماجت کردن در حقیقت، اظهار فقر در پیشگاه پروردگار عالمیان است. بنابراین دعا‌ی خدایند. مسطور و از زمیندست: زبانه‌ای خضوع و خشوع و ارتباطی نه‌نهایت کوچک و نیازمندی. در هر یاری نه‌نهایت بزرگ و بی‌نیاز مطلق است؛ به همین دلیل هم برای بسیاری از مواقع، خداوند مصیبت‌ها و مشکلاتی برای بنده پدید می‌آورد تا بنده به‌سوی خداوند التجا و با او ارتباط دقیق برقرار کند. گاهی انسان‌ها به‌همین آرزوها در معرض امتحان قرار می‌گیرند یا به‌مراتب بالاتر معنویت و معاد می‌شوند یا ننگد گرفتار ذلت می‌شوند. بنابراین اصل آرزو، بالقوه‌مثبت و خوب است.

آرزوهایی که تهشان، حسرت است

آرزوهای منفی نیز داریم که انسان را به وادی حیرت و حسرت و سقوط می‌برد و باید از آن‌ها چشم‌پوشید. درحمله آن‌ها آرزوی بد برای دیگران داشتن است، به‌شبهت در قرآن کریم و روایات از آن‌ها نهی شده است، مانند آرزوی مرگ و بیماری و آرزوهای شوم طمع‌ورزانه درباره اموال و نوامیس مردم و آرزوی فساد انگیز و آرزوی منصب و مقامی که به وسیله آن به دیگران صدمه رسانده شود. همچنین، آرزوهای طول و دراز و غیرمشروع از مشاقت و آرزوهای منفی و نامطلوب است. در روایات توصیه شده است هرگز آرزوی بد درباره دیگران نکنید.

فهرست آرزوهای مثبت

و ظهور امام زمان (عج) و آرزوی زیارت خانه خدا، جزو آیات بر آن ها تا کید و در ادعیه تصریح شده است؛^{۱۳۸} هاست که انسان را به اعمال نیک و حسنه تشویق می تواند نقطه آغاز سعادت و صعودی باشد بحدی و سقوط نماید به آن ها ستمت و سوسی متداد، در قرآن کریم در می فرماید: «آرزو و توقع نیک» در فضیلت و مرتبتی که بتری داده است،^{۱۳۹} «کنید» خواندن متعال در این آیه، تا مؤمنان آرزوی محال نکنند و اگر چه اصل آیه درباره عمومیت است،^{۱۴۰} آیه قرآن، انسان را از چشم داشتن و دارد و از حسادت، پیه و به او فرمان می دهد که که خانه او بسته نمی شود و بخشش و اندازه ندارد.

ما این آرزو هرگز برآورده نمی‌شود و پیشمانی آن‌ها سودی ندارد. بنا بر آنچه بیان شد، آرزوها و کیفیت آن‌ها از مسائل مهم اخلاقی است که در بهتر یا بدتر شدن زندگی، نقشی مهم دارد. این آرزوهای خوب است که به هرگشایی از کار دیگران و خدمت به خلق می‌انجامد و این آرزوهای بد است که باعث می‌شود انسان برای منافع خود، رسیدن به قدرت و ثروت و تسلط بر دیگران را آرزو دهد. پس همچنان که می‌توان از اهمیت آرزوهای در زندگی چشم‌پوشید، باید به خوب (اهمیت) و بد (منفی) آن‌ها هم توجه کرد.